

ИНДИКАТОРИ ЗА БЕДНОСТ И СОЦИАЛНО ВКЛЮЧВАНЕ

В ОБЛАСТ БУРГАС ПРЕЗ 2019 ГОДИНА

Индикаторите за бедност и социално включване са част от общите показатели на Европейската общност за проследяване на напредъка на страните в борбата с бедността и социалната изолация. Основен източник на статистически данни за пресмятане на индикаторите е ежегодно провежданото от Националния статистически институт наблюдение „Статистика на доходите и условията на живот (EU-SILC)“.

Оценка на бедността

По данни от изследването, през 2019 г., в област Бургас линията на бедност е 415.00 лв. средно месечно на лице от домакинство. При този размер на линията под прага на бедност са били 20.1% от населението на областта.

1. Основни индикатори за бедност в област Бургас

	2015	2016	2017	2018	2019
Линия на бедност - средномесечен размер - лв.	315.3	321.8	365.6	372.9	415.0
Относителен дял на бедните - % от населението	21.2	20.5	25.7	22.7	20.1
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери - % от населението	41.0	43.6	48.0	44.9	40.4
Относителен дял на бедните преди получаване на социалните трансфери, с включени пенсии - % от населението	26.3	26.4	31.6	29.6	27.2
Отношение между доходите на най-бедните и най-богатите 20% от населението (S80/20)	8.7	6.7	8.8	5.8	5.9
Неравенство в разпределението на дохода <i>/Коефициент на Джини</i>	38.9	34.7	38.2	31.8	33.0

В сравнение с предходната година размерът на линията на бедност за областта се увеличава с 11.3%, а общо за страната - със 17.7%, а относителният дял на бедното население в областта намалява с 2.6 процентни пункта. В област Бургас относителният дял на бедност при мъжете е 17.7%, а при жените - 22.2%. Разликата в равнището на бедност между двата пола е 4.5 процентни пункта при 3.4 процентни пункта за страната (мъже - 20.9% и жени - 24.3%). В сравнение с 2018 г. в област Бургас делът на бедните при мъжете намалява с 2.9 процентни пункта, а при жените - с 2.5 процентни пункта.

Системата за социална защита има съществено значение за редуциране на бедността. Данните за 2019 г. в област Бургас показват, че ако в доходите на домакинствата се включат доходите от пенсии, но се изключат останалите социални трансфери, равнището на бедност се повишава от 20.1%

до 27.2%, или със 7.1 процентни пункта. Съответно при изключване на пенсиите и останалите социални трансфери равнището на бедност за областта нараства до 40.4%, или с 20.3 процентни пункта.

През 2019 г. най-висок размер на линия на бедност има област София (столица) - 589 лв., с равнище на бедност 20.8%, а с най-нисък размер на линията на бедност са областите Монтана - 268 лв. и Пазарджик - 292 лв. с равнище на бедност - съответно 23.1 и 20.8%. През 2019 г. област Бургас се нарежда на 9-то място в страната по размер на линия на бедност - 415 лв след област Силистра (416 лв.) и преди област Русе (397 лева). През 2018 г. областта е била на 4-то с 373 лева.

Материални лишения на домакинствата

В общите показатели за оценка на бедността са включени и субективни индикатори, свързани с материални лишения. Те показват субективната оценка и личните нагласи на лицата и домакинствата относно възможностите за задоволяване на отделни нужди и потребности. За оценка на материалните лишения на домакинствата се използват девет въпроса, свързани с потреблението на конкретни стоки и услуги (табл. 2).

2. Показатели за материални лишения през 2019 година в област Бургас

Въпроси към домакинството, свързани с ограничения	Лица с ограничения бр.	Относителен дял от населението %
1. Имало ли домакинството затруднения при плащането навреме на следните разходи за жилището: - Заем за покупка на жилището, в което живее домакинството - Наем за жилището, в което живее домакинството - Текущи разходи за ток, вода, отопление (без разходи за телефон) - Вноски за погасяване на кредити	130336	31.6
2. Може ли домакинството да си позволи, ако желае, едноседмична почивка извън дома	165584	40.1
3. Може ли домакинството да си позволи, ако желае, консумация на месо, пиле или риба (или вегетарианския им еквивалент) всеки втори ден	122949	29.8
4. Може ли домакинството да посрещне със собствени средства неочаквани финансови разходи (неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.)	167121	40.5
5. Притежава ли домакинството телефон (вкл. мобилен)	10985	2.7
6. Притежава ли домакинството цветен телевизор	1728	0.4
7. Притежава ли домакинството автоматична перална машина	29606	7.2
8. Притежава ли домакинството автомобил (вкл. и служебен, който се ползва за лични нужди)	49560	12.0
9. Ограничава ли се домакинството при отоплението на жилището поради недостиг на средства	128543	31.1

Най-голям брой лица изпитват ограничения по отношение на възможностите да посрещнат неочаквани разходи (за неотложен ремонт на жилището или колата, подмяна на пералня или хладилник, внезапно заболяване и др.) със собствени средства (40.5%) и на почивката извън дома (40.1%).

Успоредно с това 0.4% от лицата не могат да си позволят цветен телевизор, 2.7% - телефон, вкл. мобилен, 7.2% - автоматична пералня, а 29.8% - потребление на месо, пиле или риба всеки втори ден. 31.6% от лицата в домакинствата в област Бургас изпитват затруднения при плащането навреме на разходите, свързани с жилището, а 31.1% се ограничават при отоплението на жилището си.

През 2019 г. 22.7% от населението на област Бургас живее с материални лишения и намалява спрямо предходната година с 2.3 процентни пункта.

3. Население, живеещо с материални лишения, по пол за страната и в област Бургас

	2015	2016	2017	2018	2019
Общо за страната	34.2	31.9	30.0	20.9	19.9
Мъже	33.0	30.4	28.8	19.4	18.9
Жени	35.3	33.4	31.1	22.3	20.9
Област Бургас	39.4	37.1	32.9	25.0	22.7
Мъже	39.5	35.8	31.7	23.4	21.5
Жени	39.3	38.4	34.0	26.4	23.9

В изследването „Статистика на доходите и условията на живот“ от 2013 г. се събират данни за материалните лишения на децата в домакинството (на възраст между 1 и 15 години). През 2019 г. в област Бургас относителният дял на децата с материални лишения (лишени от поне един от 13 показателя) е 47.7%, а за 5.0% от децата нито една потребност не може да бъде удовлетворена поради финансови причини.

През 2019 г. 47.4% от децата живеят без материални лишения.

Комбиниран индикатор

Във връзка с поставените цели по ключови области в стратегията „Европа 2020“ от изследването на доходите и условията на живот (EU-SILC) се изчислява комбиниран показател за регулярен мониторинг на напредъка на страните при изпълнение на националните подцели.

Показателят включва лица, живеещи в риск от бедност, с материални лишения и в домакинства на безработни или с нисък интензитет на икономическа активност.

Комбинирането на трите показателя показва, че в област Бургас през 2019 г. 136.9 хил. лица, или 33.2% се нуждаят от специални грижи за преодоляване на бедността, социалното неравенство и изключването от активна трудова дейност (табл. 4). Стойността на показателя намалява с 2.9 процентни пункта спрямо 2018 година.

4. Население в риск от бедност или социално изключване за страната и за област Бургас

	2015	2016	2017	2018	2019
Общо за страната					
Брой лица - хиляди	2981.7	2890.3	2766.6	2315.2	2278.7
Процент от населението	41.3	40.4	38.9	32.8	32.5
Мъже					
Брой лица - хиляди	1386.4	1341.7	1286.8	1057.7	1037.0
Процент от населението	39.5	38.5	37.2	30.8	30.5
Жени					
Брой лица - хиляди	1595.3	1548.6	1479.8	1257.4	1241.8
Процент от населението	43.0	42.1	40.4	34.6	34.4
Област Бургас					
Брой лица - хиляди	179.0	181.5	172.2	149.0	136.9
Процент от населението	43.1	43.9	41.7	36.1	33.2
Мъже					
Брой лица - хиляди	85.5	84.0	80.6	70.0	62.6
Процент от населението	42.4	41.7	40.2	35.0	31.3
Жени					
Брой лица - хиляди	93.5	97.6	91.6	79.0	74.4
Процент от населението	43.7	45.9	43.1	37.2	34.9

Методологични бележки

Наблюдението за доходите и условията на живот (EU-SILC) като част от Европейската статистическа система (ESS) се осъществява по единна методология, определена с Регламент № 1177/2003 на Европейския парламент и на Съвета, и осигурява информация за моментното състояние (cross-sectional data) и от повторени във времето (longitudinal data) изменения в доходите, равнище и структура на бедността и социалната изолация.

Целевата съвкупност в изследването (EU-SILC) са всички **обикновени** домакинства и техните членове, живеещи на територията на страната в момента на наблюдение. Лицата, живеещи в колективни домакинства и в институции, са изключени от целевата съвкупност.

До 2015 г. изследването се провежда върху 4-годишен ротационен панел от обикновени домакинства. Размерът на извадката за 2019 г. включва 8 815 домакинства от 6 ротационни групи от всички области на страната. Освен домакинството, попаднало в извадката, обект на наблюдение са и всички негови членове на 16 и повече навършени години. Извадката се състои от шест ротационни групи, като всяка година една от ротационните групи отпада от наблюдението и се заменя с нова. Този ротационен модел на извадка осигурява два типа данни:

- Моментни (данни от текущата година на наблюдение)
- Лонгитудинални (данни за домакинствата, участвали в поне две последователни години).

Наблюдението се провежда с два типа анкетни карти:

- Въпросник за домакинството
- Индивидуална анкетна карта за всяко лице от домакинството на 16 и повече навършени години.

Основни понятия

Линия на бедност - за изследване на равнището на бедност в методологията на Евростат се използва общ разполагаем нетен доход. Линията на бедност представлява 60% от средния общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Еквивалентни скали - за пресмятане на индикаторите за бедност и социално включване се използва общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица. Поради различния състав и брой лица в домакинствата се прилагат еквивалентни скали. Използва се модифицираната ОЕСД скала, според която първият възрастен на 14 и повече години получава тегло 1, вторият възрастен на 14 и повече години получава тегло 0.5 и всяко дете под 14 години получава тегло 0.3. Теглата се присъждат на всеки член на домакинството и се сумират, за да се получи еквивалентен размер на домакинството. Общият разполагаем нетен доход за всяко домакинство се разделя на неговия еквивалентен размер и се формира общ разполагаем нетен доход на еквивалентна единица.

Поради извадковия характер на изследването по някои основни показатели са изчислени следните оценки в табл. 5:

5.Оценки на основни показатели през 2019 г. за област Бургас

Индикатори	Относителен дял - %	Стандартна грешка
Население в риск от бедност или социално изключване		
Общо	33.2	3.7
Мъже	31.3	3.8
Жени	34.9	4.0
0 - 17 години	31.7	8.4
18 - 64 години	26.2	3.7
65+ години	54.5	3.5
Риск от бедност		
Общо	20.1	3.4
Мъже	17.7	3.4
Жени	22.2	3.7
0 - 17 години	25.7	8.4
18 - 64 години	13.8	3.0
65+ години	32.9	3.1
Материални лишения		
Общо	22.7	3.1
Мъже	21.5	3.4
Жени	23.9	3.3
0 - 17 години	17.4	7.5
18 - 64 години	18.2	3.0
65+ години	40.6	3.5
Домакинства с нисък интензитет на икономическа активност		
Общо 18 - 59 години	4.6	1.5
Мъже	4.4	1.6
Жени	4.9	1.7
Общо 0 - 17 години	7.3	4.1
Общо 0 - 59 години	10.6	3.4

Повече информация и данни за индикаторите за бедност и социално включване са достъпни в

Информационна система „Инфостат“ (https://infostat.nsi.bg/infostat/pages/module.jsf?x_2=44) и на сайта на НСИ, раздел „Социално включване и условия на живот“ (<http://www.nsi.bg/node/8252/>).

[1] Изчислява се на основата на данни от разпределението на лицата от домакинствата по доход и е нормиран в границите от 0 до 100.